

Vergaderjaar 2020–2021

21 501-08

Milieuraad

Nr. 817

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 december 2020

Op 25 november jl. heeft er een bestuurlijk overleg plaatsgevonden over de Europese regionale investeringsfondsen EFRO (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling) en het nieuwe fonds voor een rechtvaardige transitie (het JTF). Aan dit bestuurlijk overleg namen bestuurders deel van de EFRO-landsdelen Noord, Oost, Zuid, West, een vertegenwoordiger van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en naast mijn ministerie ook het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) vanwege hun medeverantwoordelijkheid voor het JTF.

In deze brief wil ik u informeren over de besluiten die ik heb genomen over de middelenverdeling uit de Nederlandse enveloppes voor EFRO 2021–2027 en de verlenging van de huidige periode (onderdeel van «REACT-EU»¹) en het JTF 2021–2027. De programmering van het ESF+ en het REACT-EU deel onder ESF gebeurt onder coördinatie van de Staatssecretaris van SZW. Hierover wordt uw Kamer separaat geïnformeerd.

Alle genoemde budgetten zijn natuurlijk onder voorbehoud van definitieve besluitvorming op het Meerjarig Financieel Kader (MFK) en het EU-herstelpakket, het eigenmiddelenbesluit en de sectorale verordeningen.

EFRO

Het Nederlandse budget voor EFRO is door de Europese Commissie vastgesteld op 506 miljoen euro². EFRO is in Nederland bedoeld voor twee doelen: innovatie en koolstofarme economie. Het geld is vooral bestemd voor het midden- en kleinbedrijf (mkb). Het kabinet heeft als

¹ Kamerstuk 22 112, nr. 2895.

² Alle bedragen in deze Kamerbrief zijn in lopende prijzen, gecorrigeerd voor 2% jaarlijkse inflatie die door de Europese Commissie gehanteerd wordt. Alle EU bedragen vanaf 2021 zijn onder voorbehoud van besluitvorming van het Meerjarig Financieel Kader 2021–2027.

uitgangspunt bij de verdeling de criteria gehanteerd die in juli door de Europese Raad zijn overeengekomen voor de verdeling over de lidstaten. Deze criteria worden de «Berlijn criteria» genoemd. Net als in de vorige periode gaat het hierbij om statistische gegevens op het gebied van bevolkingsomvang, bbp per hoofd van de bevolking, werkloosheid en opleidingsniveau. Nieuw voor de periode 2021 – 2027 is de toevoeging van de criteria «migratie» en «CO2-uitstoot». Nederland heeft voor het eerst drie zogenaamde overgangsregio's; deze provincies hebben een bbp dat lager is dan 100% van het EU gemiddelde, maar hoger dan 75%. Dit zijn Drenthe, Friesland en Flevoland. Uiteindelijk, ook als onderdeel van het totaalpakket, konden alle landsdelen zich vinden in deze voorgestelde verdeling.

Tabel 1: EFRO middelenverdeling

EFRO Landsdeel	2014–2020		Voorgestelde verdeling 2021–2027	
	Bedrag in mln EUR	%	Bedrag in mln EUR	%
Noord-Nederland	€ 117,5	20,4%	€ 108,1	21,4%
Oost-Nederland	€ 113,9	19,8%	€ 81,8	16,2%
West-Nederland	€ 214,8	37,4%	€ 207,3	41,0%
Zuid-Nederland	€ 128,9	22,4%	€ 109	21,5%
Totaal	€ 575,1		€ 506	

Over de inzet van de Rijkscofinancieringsmiddelen, die zijn gereserveerd op de EZK-begroting, zal in een volgend bestuurlijk overleg worden besloten. Uw Kamer zal daarover geïnformeerd worden.

JTF

In januari dit jaar heeft de Europese Commissie, in het kader van de Europese Green Deal, een Fonds voor een Rechtvaardige Transitie voorgesteld, het Just Transition Fund (JTF). De middelen uit dit fonds dienen te worden ingezet in die regio's (COROP-gebieden³) die voor grote transitieopgaven staan vanwege de klimaattransitie en waar daardoor sterke sociaal economische uitdagingen te vinden zijn. Kort daarna deed de Europese Commissie, in «annex D» van het EU-landenrapport voor Nederland, een aanbeveling waar de JTF-middelen in Nederland zouden moeten neerslaan; Groningen werd aangewezen, maar ook andere gebieden werden genoemd⁴. Er is een analyse uitgevoerd, waarbij de impact van vier criteria (industriële broeikasgasemissies, economisch aandeel industrie, industriële banen en werkloosheid) op COROP-niveau is onderzocht. Ondertussen werd het budget meer dan verdubbeld, als gevolg van het nieuwe Europese herstelfonds. Hierdoor kwam de Nederlandse envelop uit op 623 miljoen euro.

³ Een COROP-gebied is een regionaal gebied binnen Nederland dat deel uitmaakt van de COROP-indeling. Deze indeling wordt gebruikt voor analytische doeleinden. De naam COROP komt van Coördinatie Commissie Regionaal OnderzoeksProgramma.

⁴ Het Noordzeekanaal (Amsterdam/IJmond), Rotterdam en West-Noord-Brabant, Zeeuws-Vlaanderen en andere zones in Zeeland, en Zuid-Limburg.

Alles afwegende is het kabinet tot het volgende voorstel gekomen:

Tabel 2: JTF allocatie 2021–2027

Provincie (NUTS2)	COROP (NUTS3)	Bedrag mln EUR
Groningen ¹	Overig Groningen	€ 110
	Oost-Groningen	€ 110
	Delfszijl en Omgeving	€ 110
Noord-Holland	IJmond	€ 58,5
Zuid-Holland	Groot-Rijnmond	€ 58,5
Noord-Brabant	West Noord-Brabant	€ 58,5
Zeeland	Zeeuws-Vlaanderen	€ 58,5
Limburg	Zuid-Limburg	€ 58,5
		€ 623

¹ In het geval van Groningen wordt afgesproken dat bij het maken van het transitieplan ook Emmen wordt meegenomen, gezien de sterke link met het industriecluster Noord-Nederland.

Deze gebieden zijn in overeenstemming met het Klimaatakkoord en worden allen ook genoemd door de Europese Commissie als gebieden die voor een zware transitieopgave staan. Tevens geeft het kabinet hiermee uitvoering aan de motie van de leden Segers en Pieter Heerma⁶ die stelt dat een substantieel deel van de JTF-middelen naar Groningen moet gaan. Het kabinet is zich er terdege van bewust dat er een opgave ligt in Groningen, maar tegelijkertijd is het helder dat daarnaast ook andere gebieden in Nederland voor een klimaatopgave staan. Zoals blijkt uit het industriehoofdstuk van het Klimaatakkoord, bestaat Nederland uit zes energie-intensieve industrieclusters met een grote verduurzamingsopgave, verspreid over heel Nederland; de hierboven genoemde gebieden sluiten hier goed bij aan.

Landsdelen konden zich vinden in de geselecteerde JTF-gebieden, maar met name landsdeel West gaf aan dat ze de budgettaire toekenning onvoldoende vinden gezien de transitieopgave waar dit landsdeel momenteel voor staat. Inmiddels heb ik ook een brief van de provincie Zuid-Holland ontvangen.

De precieze verdeling van de middelen over de verschillende COROP-gebieden zal moeten worden gezien bij het opstellen van de transitieplannen, zeker waar het gaat om COROP-gebieden die in hetzelfde industriële cluster liggen, zoals Rijnmond en Moerdijk. Ook dient binnen die plannen gekeken te worden naar gebieden die buiten het COROP-gebied vallen, maar wel een sterke band hebben met het industriecluster, zoals Emmen binnen het cluster Noord-Nederland.

Conform de moties van de leden Mulder en Dik-Faber⁷ en Segers en Pieter Heerma zal de komende tijd met deze gebieden in contact worden getreden om invulling te geven aan de transitieplannen. Deze plannen zullen investeringen bevatten in nieuwe technologieën of andere innovaties om dat gebied een economische en duurzame impuls te geven en op arbeidsmarktinterventies. In principe dienen de middelen gelijk (50% – 50%) te worden ingezet ten behoeve van arbeidsmarktbeleid/ investeringen die deze gebieden een nieuwe economische, duurzame impuls geven. Op basis van de plannen zou echter iets van deze verdeling kunnen worden afgeweken. Bij deze plannen zal worden gestreefd naar

⁶ Kamerstuk 35 570, nr. 25: Motie van de leden Segers en Heerma over één perspectiefplan waarbij Groningen koploper en kenniscentrum wordt in de energietransitie, 17 september 2020.

⁷ Kamerstuk 35 377, nr. 11: Motie van de leden Agnes Mulder en Dik-Faber over een JTF-plan met specifieke inzet op de verdere ontwikkeling van waterstof, 25 juni 2020.

een zo goed mogelijke aansluiting met bestaand en toekomstig nationaal en regionaal beleid.

De Europese Commissie moet nog instemmen met het JTF-transitieplan dat door het kabinet in samenspraak met de regio's wordt ingediend. Afspraken over de inzet van de Rijkscofinancieringsmiddelen, die tijdens de augustusbesluitvorming voor het JTF zijn overeengekomen, zullen tijdens een volgend bestuurlijk overleg worden gemaakt. Ik zal u hiervan op de hoogte houden.

REACT EU

In het Europees herstellepakket heeft de Commissie een nieuw initiatief gelanceerd onder het regionaal beleid: «REACT EU». Dit is een verlenging van de huidige EFRO en ESF (Europees Sociaal Fonds) programma's met een periode van twee jaar en extra budget voor deze periode, ter korte termijn bestrijding van de crisis die is ontstaan ten gevolg van de COVID-19 pandemie. Tijdens het bestuurlijk overleg van 9 september was al overeengekomen met de landsdelen de middelen uit REACT-EU 2021 gelijk te verdelen over het EFRO en het ESF. Dit betekent dat er in 2021 voor EFRO 220 miljoen euro, te verdelen is, conform de verdeling van de huidige EFRO periode. Er is daar bovenop een bedrag van 30 miljoen euro beschikbaar voor Rijkscofinanciering, wat naar rato over de landsdelen zal worden verdeeld.

Tabel 3: Verdeling REACT EU EFRO middelen 2021

	Bedragen in mln EUR (lopende prijzen)	% volgens EFRO 14–20
Noord	44,9	20,4%
Oost	43,6	19,8%
Zuid	49,4	22,4%
West	82,5	37,4%
Totaal	220,4	100%

Met de regionale bestuurders is gedeeld dat, aangezien landsdeel Oost geen JTF-middelen toegewezen heeft gekregen, ervoor gekozen is de EFRO-middelen uit REACT-EU 2022 naar dat landsdeel te laten gaan. Voor 2022 resteert nog ongeveer 20% van het totale REACT-EU budget, wat naar verwachting neer komt op ongeveer 55 miljoen euro. Hoeveel dit precies zal zijn is echter nog onzeker, omdat dit wordt gebaseerd op statistische data in 2021. Als economisch herstel gunstiger uitvalt, kan dit bedrag lager uitvallen en andersom.

Ik heb er vertrouwen in dat het kabinet met deze verdeling een evenwichtig pakket heeft neergelegd waarbij rekening is gehouden met de doestellingen van de verschillende fondsen. U zult spoedig geïnformeerd worden over de inzet van de Rijkscofinancieringsmiddelen en ik zal u op de hoogte houden van de gesprekken met regionale partijen over hun transitieplannen.

De Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat,
M.C.G. Keijzer